

Vall d'Aran, divisió territorial i responsabilitat social

Josep Maria Canyelles*

El debat que s'ha produït amb motiu de la divisió territorial de Catalunya en vegueries i, especialment el posicionament aranès, ens ha motivat a exposar alguns punts de vista i fins i tot a establir alguna relació amb els enfocaments propis de la Responsabilitat Social.

La reacció¹ del Síndic de la Vall d'Aran com a resposta a la llei de vegueries de l'Executiu català ha sorprès per la seva contundència, i sobretot després de deixar caure que la independència és una de les alternatives. Francès Boya, en va plantejar ahir una altra que evidencia la desafecció de la vall amb el nou mapa territorial que vol dibuixar la Generalitat. Boya, diputat del PSC al Parlament, va afirmar que aspirarà a convertir la Vall d'Aran en una província si Catalunya insisteix a voler integrar-la en la futura vegueria de l'Alt Pirineu.

Davant aquest fet volem expressar alguns punts de vista i reflexions:

1. La Vall d'Aran, en tant que part de l'antiga i germana nació occitana, forma part del territori 'jurídic' de Catalunya però no forma part estrictament de la nació catalana. En aquest sentit, mereix tot el respecte i les seves opinions no només han de ser escoltades sinó profundament respectades.
2. El respecte als seus punts de vista s'han d'integrar en un sistema de governança i drets compartits que han de donar com a resultat un model eficaç i eficient on totes les parts s'hi trobin el més còmodes possible.
3. Catalunya, en tant que nació especialment sensible al respecte a les identitats, ha de ser escrupolosa en la coherència i actuar respecte a la Vall d'Aran de la manera com voldria ser tractada en el marc d'un Estat que mai ha sabut respectar-la com a poble ni reconèixer-la com a nació.

4. En darrer terme, si la convivència fos inviable o la disparitat dels interessos generés ineficiència, caldria abordar la resolució dels punts de fricció posant damunt la taula totes les possibilitats, secessió inclosa, o separació dels límits territorials actuals.
5. Atesa la dimensió de la Vall d'Aran i la situació que pateix la resta de la nació occitana, cap la possibilitat ben raonable que la seva ubicació dins de Catalunya sigui la millor per al futur d'aquest territori tant en termes socioeconòmics com de manteniment dels elements de la pròpia identitat nacional.
6. El manteniment de la personalitat nacional de la Vall d'Aran ha de ser un objectiu del conjunt del poble català, tant per respecte a la voluntat dels aranesos, com per coherència amb els desitjos del poble català respecte a la seva pròpia identitat.

Intercanvi d'interessos i respecte

Us imagineu que els objectius de manteniment de la identitat catalana fos un objectiu compartit pels diferents pobles que avui integren l'estat espanyol? Per a portar aquesta reflexió al camp de la responsabilitat social aplicada a la relació no entre empreses sinó entre països suggerim aquest fragment d'un *paper* d'Antonio Argandoña:

Frecuentemente, la RSC se entiende como una respuesta a las demandas o expectativas de la sociedad (Carroll, 1979). Y, efectivamente, la sociedad espera o demanda ciertas conductas de todos los que forman parte de ella. Pero la cuestión es si hay una responsabilidad (deber) que tiene su origen en las expectativas sociales, y que no es un deber ético (o legal).

Nuestra conclusión es negativa (Argandoña, 2008c): sean cuales sean las demandas y expectativas de la sociedad a las empresas, si no crean verdaderas obligaciones morales o legales, serán aceptadas por razones de oportunidad o conveniencia (lo mismo que muchas normas sociales, como las de etiqueta), porque sus beneficios (no necesariamente económicos) son mayores que sus costes, o para evitar el rechazo o para ganar la aceptación de los demás⁷. En todo caso, las normas sociales derivadas de aquellas demandas o expectativas pueden servir para concretar el contenido de una norma ética (por ejemplo, para precisar qué entiende una sociedad por discriminación injusta).

És a dir, les reclamacions o punts de vista legítims per part d'una comunitat hauria de donar lloc a un respecte profund per aquestes i no solament a una acceptació funcional, oportunista, o de conveniència. Ja sabem que de vegades això en política no és fàcil... però finalment si aquestes inquietuds transformades en demandes no esdevenen per a totes les parts un norma moral, la concessió d'uns privilegis sota una acceptació merament mercantilista no aconseguirà crear el valor necessari per a portar un respecte mutu sostingut.

¹ Retalls de premsa: [Boya aspira a convertir l'Aran en província abans que en vegueria](#) (El Periódico); [Vegueria o província "independent"](#) (Vicent Sanchis. AVUI)

Portat al camp de les persones, seria com la diferència entre respecte i tolerància. Tal com van les coses, ja ens va bé el valor la tolerància envers els diferents, però el repte sempre hauria de ser el respecte, el qual depassa en molt a la mera tolerància. No n'hi ha prou amb acceptar sinó que cal mostrar interès, estima i afecte. Altrament les relacions sempre seran febles i allò políticament correcte pot esquarterar-se en moments complicats si no s'ha construït un model més sostenible amb l'argamassa del respecte profund i sincer.

I tornem a la Vall d'Aran: a Catalunya hi ha totes les condicions per a seguir construint un model esplèndid perquè es dona la circumstància que de manera majoritària els catalans mostren un respecte escrupolós per la seva identitat, el quals se sustenta damunt el coneixement i reconeixement de la seva realitat diferenciada.

La legislació i la classe política

Finalment, és cert que les declaracions d'aquests dies no responen a un moviment de fons sinó a uns posicionaments polítics que cal entendre per a marcar poder. Caldria veure què pensen els aranesos. I no amb voluntat de crear dissensions internes; tot al contrari, acceptant que la classe política pot anar per davant en les reclamacions en la mesura que pot visualitzar millor els riscos. De fet, caldria evitar la polarització i anar més a trobar els punts d'acord i de dissensió objectiu entre totes les parts.

I la dissensió objectiva ha vingut marcada -si no se'ns escapa algun altre fet- per la distribució territorial en Vegueries. Vegem com es pot afrontar.

1. La primera solució es basa a entendre que les vegueries no es vinculen amb unes identitats territorials sinó que són senzillament àrees en els quals el govern distribueix funcionalment el territori per a prestar els seus serveis. En aquest sentit, la Vall d'Aran seria un territori massa petit.
2. El problema és que s'ha donat un valor polític molt important a les vegueries, cosa que ve donada perquè pretenen esborrar les províncies, un símbol de l'intent d'espanyolitzar Catalunya. En els fons som presoners del problema sempitern que acaba enrarint tots els debats. En una situació de normalitat, aquest seria un debat molt tècnic que no obriria tantes suspicàcies.
3. Però ateses les circumstàncies, i donat el caràcter simbòlic de les vegueries, segurament tingui sentit que des de la Vall d'Aran es pretengui gaudir d'aquest reconeixement. Aleshores senzillament caldria plantejar la divisió territorial des d'una asimetria, i sense cap por... Atenent aleshores a trobar què és raonable a l'hora d'omplir-les de contingut.

4. Per exemple, **la Vall d'Aran podria ser una vegueria i l'Alt Pirineu una altra, però atorgar-los un règim que faci que comparteixin alguns serveis i programes.** És a dir, nominalment i identitàriament en serien dues però la ubicació de delegacions o les planificacions es podrien fer conjuntament amb les dues vegueries agregades.
5. O una altra possibilitat, que la Vall d'Aran no fos una vegueria sinó un territori especial i que a Catalunya pogués haver-hi 5 vegueries, 1 territori especial i una àrea metropolitana de Barcelona. Ja veieu que per complicar-ho més també separa la zona metropolitana.

I segur que hi ha moltes altres solucions. El problema, de vegades, ve donat per la urgència en les iniciatives, que no deixa temps per al debat, la contrastació de punts de vista, l'aproximació. Quan tot es parla a cop de premsa, tothom ha de marcar els punts de vista sense matisos i després la solució es complica més.

Al capdavall, el més important no és tant acordar una fórmula de compromís sinó acordar que tothom accepti amb respecte i convicció els interessos de l'altra part. I aquí no solament hi té un paper la classe política sinó que és el conjunt de la societat civil, persones i empreses, qui pot ajudar a crear les condicions per a la sostenibilitat en les relacions entre pobles des d'un respecte profund que no es pugui veure alterat per l'error que incidentalment es pugui cometre des de la política.

Corresponsabilitat empresarial

La Vall d'Aran i la nació catalana mantenen, dins el territori de Catalunya, una relació estable i satisfactòria, en la qual els poders públics hi tenen una responsabilitat. El govern de Catalunya al llarg dels darrers anys ha donat reconeixement a la singularitat d'aquest territori atenent a les seves singularitats històriques, lingüístiques, nacionals, geogràfiques... fet que ha permès que la Vall d'Aran disposi d'institucions pròpies i de l'oficialitat de la seva varietat lingüística. La pregunta és: **hem de deixar totes aquestes responsabilitats en exclusiva en mans dels poders públics?**

La concòrdia entre els pobles ja no depèn com segles enrere de les relacions entre les cases reials. Tampoc hauria de dependre de la visió més moderna de les relacions entre governants. Avui, i més en el context de majors relacions interpersonals, de xarxes de comunicació, de societat de la informació, etc., les relacions entre pobles han de construir-se a partir de les pròpies comunitats. Com es va proposar fer la nova Europa potenciant molts projectes amb partenariats multinacionals.

Forma part de la responsabilitat de tothom fer que la identitat dels altres pobles del món, però sobretot d'aquells amb qui mantenim una relació més forta en virtut d'un veïnatge o d'una convivència sota un mateix sostre jurídic, sigui cordial i aporti més elements de suma que no de resta.

Tolerar els altres, donar-los reconeixement jurídic...

està molt bé. Però la convivència s'ha de construir sobre un sentit de respecte que va més enllà de la tolerància. Estimar les particularitats de l'altre. Saber-se posar en el seu lloc i pensar que desitjaria...

La recomanació més planera seria que una empresa, en tractar les comunitats culturals, s'atengui a criteris de màrqueting i de respecte a la clientela incorporant un sentit i un compromís de responsabilitat social, sense deixar-se condicionar per la voluntat que els Estats puguin tenir d'atorgar més o menys reconeixement a un territori que ha existit durant segles construint la seva identitat, malgrat aquests estats.

Què fem nosaltres

Evidentment cada empresa ha de trobar el seu punt de respecte, el qual depèn de moltes circumstàncies. En el nostre cas, com que no hi tenim un interès de caràcter comercial, hem concretat aquesta sensibilitat senzillament amb una acció, el traductor automàtic en el web. Com que l'aranès no està disponible dins les llengües del Google, el que vam fer va ser incloure a banda una opció de traducció automàtica cap a aquesta llengua, i [vam explicar-ho en un apunt](#) del qual ara n'extraïem part de l'explicació. En el nostre cas, no podem aspirar a presentar una pàgina traduïda de manera que ens limitem al que està a les nostres mans.

Encara que per a nosaltres posar el traductor amb la llengua aranesa no sigui una opció comercial, entenem que forma part de la nostra responsabilitat social envers la comunitat. No és tant una opció lingüística sinó una opció de respecte per aquell poble amb qui compartim un camí. En fer-ho, no estem només donant una facilitat a aquelles persones que vulguin traduir el text, sinó que estem comunicant que l'aranès existeix, i això aporta un valor per al país. Conèixer un atribut d'un país és una porta d'entrada a conèixer-ne altres atributs i el país sencer.

D'altra banda, avui això no té cap cost. Les traduccions automàtiques són gratuïtes i donen un resultat d'una qualitat força acceptable, més amb llengües tan properes en la seva estructura lingüística. El que sí que cal és l'esforç d'escriure sense faltes (sense menjar-se lletres, per exemple) ja que això impossibilita la traducció de la paraula. En el món de les traduccions automàtiques en què estem entrant (i fins que els traductors no disposin de prou intel·ligència per a solucionar les faltes) forma part de la pròpia responsabilitat escriure amigablement per a la traducció automàtica!!

Imaginem per un moment que totes les empreses amb seu a l'estat espanyol incorporessin al seu web la llengua catalana. No parlo de la traducció automàtica sinó de les pàgines efectivament traduïdes. No solament seria en alguns casos un respecte al marc legal si volen comercialitzar productes a Catalunya, i un respecte als habitants d'aquestes terres; també seria una manera de donar més valor a la llengua catalana i al que representa. La major presència d'una llengua de manera transversal a les xarxes suposa més portes obertes a conèixer la llengua, a conèixer el país... més valor 'monetari' de la llengua, més valor que adquireixen els seus i les seves parlants.

Acabem, amb aquesta última reflexió, fent notar que les llengües ja no són només qüestió de marcs legals i de drets humans, sinó també qüestió de valor econòmic. Emocions, sostenibilitat, desenvolupament. Si no sabem combinar tots els elements perdrem la capacitat de crear-hi sinèrgies. Posar la traducció a l'aranès suposa, doncs, no solament un reconeixement a una identitat mil·lenària. També una manera de dir que 'existeixen' i que 'valen la pena' i de convidar a posar-vos en contacte, a crear valor conjuntament.

En conclusió, respecte sincer, diàleg, i voluntat de sumar, de mantenir unes relacions en què tothom hi guanyi i que es facin des de la convicció que hi ha un respecte i no una voluntat d'assimilació.

Aquest article es troba disponible a:
www.collaboratio.net/mm/File/ca/Art.imcanyelles_texans_valldaran.pdf

---

* **Josep Maria Canyelles** imcanyelles@collaboratio.net, promotor del *think tank* www.ResponsabilitatGlobal.com. Assessora empreses, governs i organitzacions. És assessor tècnic de la Cambra de Comerç de Barcelona. Col·labora amb l'Associació per a les Nacions Unides. Coordinador de la Comissió RS de l'Ass. Cat. Comptabilitat i Direcció www.accid.cat i col·labora amb diferents universitats. Promou **collaboratio**, iniciativa per als TSR